Lety van Dick

>>> BEIN ALA CEDEN PAGO

MALBENTA PORTA AMÓ

Amb Quim Arrufat i la Montserrat Gorina

traducció: Lázaro Ballesteros

Amb l'permís de la Montserrat Gorina

A mi el que m'ha fet llegir aquest llibre és que m'ha fet pensar que, si no hi hagués hagut un Quim Arrufat, no hagués estat possible escriure-ho. Si no hi hagués hagut un Quim Arrufat, no hagués estat possible que la Montserrat Gorina hagués escrit aquest llibre.

Per tot això, i per moltes coses més, aquest llibre és per a ell, per a la Montserrat i per a tots i totes les lectors.

Quim Arrufat, que va ser el nostre professor, va ser "estudiant", va ser l'estudiant de Gerona.

Quim Arrufat, que va ser el nostre professor, va ser "estudiant", va ser l'estudiant de Gerona.

Quim Arrufat, que va ser el nostre professor, va ser "estudiant", va ser l'estudiant de Gerona.

*Ara,

Ma pensée est bien différente de celle de Pascal. Il a cherché à prouver que le monde entier est rempli de preuves de l'existence de Dieu. Je ne prétends pas du tout que le monde entier soit rempli de preuves de l'existence de Dieu. Je prétends que le monde entier est rempli de preuves de l'existence de l'homme

Dumtempe Jaap jam akiris laboron ¤e la porkbredejo.

- Ãu ne estas frenezige, ke ili havas e¤ bestojn?!

Post kelkaj tagoj mi fortißis tiom, ke mi povis akompani Jaap-on al la bredejo. Verdire la bestoj ne tro bele aspektis, sed la prizondirekcio tamen klopodis, ke tiu memstara mastrumado eltenu ßis la fino de la milito.

Ãiam pli ofte ni aªdis la eksplodojn de la bomboj de la alianculoj. De nokto al nokto la flamanta Hamburgo kolorigis la randon de la ¤ielo malhelruβa.

- Ankaª ¤i tien oni devus ¢eti bombon! - ekindignis Jaap iun vesperon.

- Silentu - ¤u ¢us antaª la pordofermo? Atentu! Vi vidos, ke ßi daªros ankoraª nur kelkajn tagojn! - mi povis reanimi lin.

La printempo de 1945 alportis mildan veteron. Ïi estis bela donaco post la terura vintro. Sed oni ankoraª ne parolis pri la finißo de la milito, kvankam la gardistoj lasis la pordojn de la ¤eloj malfermite dum la aer-atakoj. Kelkfoje Ùajnis, ke jam e¤ ili plektas planojn pri la fuβo.

Fine de aprilo, iun posttagmezon, kiam mi estis preta pri la purigado de la staloj, Jaap proksimißis kurante.

- Stefan, for¢etu tiun forkon, sed tuj! Du knaboj sukcesis kapti drivantan boaton, ili vokis ankaª min kunveturi! Mi diris ali ili, ke mi devas informi mian amikon, poste mi tuj revenos! Ãu vi venos kun ni?

Kia demando?! Kelkaj ta¤mentoj de la britoj kaj kanadanoj certe jam estas ne tro malproksime. Iliaj aviadiloj flugis super nia kapo tiel malalte, ke ni klare vidis ties naciajn insignojn. Ni mansvingadis al ili kiel frenezuloj. Ni ¤iam pli forte timis sur la insulo, ke la gardistoj decidos tiel en la lasta momento, ke estus pli bone liberißi de la nedeziritaj atestantoj. Prefere do venu la alianculoj!

Ni forlasis la prizonon kuregantaj, uzante la arbustojn kaj arbojn, kiel Ùirmejon, ni klopodis atingi la riveron tiel. BonÙance la du knaboj vere atendis nin. Tuj saltinte en la boaton, ni komencis fervore remi per du lignotabuloj. La drivo estis tre forta kaj kunportis nin malproksimen, laª la fluo de la rivero. Sed estis egale, nur la insulo restu malantaª ni...

Fine la pinto de la boato puÙißis al la bordo. Ni elgrimpis en ßoja ekstazo sur la digon, de tie ni ¤irkaªrigardis, ¤u ne estas germanoj en la proksimo? Konvinkißinte, ke e¤ unu sola animo trovißas nek proksime nek malproksime, ni eksplodis per ßojkrio. Ni estis liberaj! Finißis nia malbenita kaptiteco!

Sed kien iri nun? La du aliaj knaboj venis el Belgio same, kiel Jaap, ili tuj volis ekiri al okcidento. Kaj kien mi iru?

- Kompreneble vi venos kun mi en Nederlandon! - proponis Jaap. - Unue ni iros ser¤i mian patrinon en Amsterdamo, poste ni kune vojaßos al la maro, kie ni havas domon. Certe ßi pla¤os al vi!

Jaap opiniis memkomprenebla, ke ni restos kune e¤ plu. Ãu mi ne devus prefere reveni en Pollandon, kiel eble plej rapide? Mi esperas, ke ankaª mia patrino kaj Mikolaj transvivis la militon! Ili certe maltrankvilißis en la pasintaj monatoj, ¤ar ili aªdis nenion pri mi. Ãu Willi? Eble ankaª li estas vivanta! Sed kiam ni povas fine revidi unu la alian?

Sed ekiri al oriento estis tute ne bona ideo, ¤ar tie la lastaj trupunuoj de la germana armeo ankoraª persistis. Tial mi decidis iri kun Jaap al okcidento, ßis ni atingos la bataltrupojn de la alianculoj.

Ni tute ne konjektis, kiom malproksime estas la frontlinio, tiel ni decidis piediri sub la mantelo de la nokto, tage ni kaÙißis. Sed aªrore ni ekvidis militistan tendaron en la foro. Ni Ùteliris pli proksimen kaj vidis anglan flagon flirti, hisitan sur stango, en la mezo de la tendaro.

Jaap estis la sola, kiu parolis angle el ni, kaj proponis, ke ni voku la atenton de la gardistoj sur nin per krioj "Good morning!", poste ili mem divenos, ke ni estas dizertintoj.

Okazis tiel. De multaj jaroj tiun matenon ni manßis veran matenmanßon - omleton! Kompreneble ßi ne longe restis en nia stomako, sed ties gusto estis majesta. Poste ni profundißis en dormo, ßis la sekva mateno.

Mi ne povis longe prokrasti mian decidon. Jaap urßis min, ke mi nepre vojaßu kun li.

Baldaª mi elpensis planon. E¤ tiun tagon mi skribis leteron al mia patrino kaj Mikolaj, kiun mi transdonis al iu oficiro por sendi ßin al Pollando, kiam la cirkonstancoj ebligos tion. Mi mem ekvojaßis al sudo. Laª miaj informoj, ¤iun duan semajnon ekveturos militistaj transportoj de München al Vieno. Jes, Vieno - ¤u eble Willi jam estas tie? Mi devas ekscii tion, antaª ol decidi, kien aparteni en la futuro.

AMSTERDAMO-BERLINO

Ni pasigis la trian nokton en Amsterdamo. Ni dormis nur kelkajn horojn. Foje ni iris por a¤eti varojn. La kandeloj jam longe forbrulis...

Cetere Stefan, la maljunulo ¤iam vestinta sin akurate per veÙto kaj kravato, hodiaª matene forgesis sin razi. Sur liaj vangoj kaj mentono videbliβas delikata, griza scintilo, kiam li malpezißinte dorsapogiβas post la longdaªra rakontado. Li fermas siajn okulojn.

Evidente, li neniam rakontis sian historion pli frue de la komenco ßis la fino kontinue. Neniam sen la kutimaj prisilentitaj partoj.

Sed ni nepre volis ekscii ankoraª unu aferon. Jan tuÙas la manon de la oldulo:

- Ãu vi trovis vian amikon en Vieno? Kio okazis al via komuna amo?

Kiel li denove malfermas siajn okulojn, ni sentas, ke malgraª la malpezißo, kiom li lacißis. Lia vo¤o Ùajnas pli varmega kaj senkolora:

- Neniam plu ni vidis unu la alian. Mi atingis nek Vienon. En München kaptis min tuta korpa el¤erpißo, mi kuÙis en la hospitalo de UNO proksimume du jarojn. Sed vi demandis e¤ tion, ¤u ni ankoraª amas unu la alian? - Li eksilentas por momento, poste turninte sin al ni, ridetas. - Kompreneble, ni amas unu la alian. Ïi estis dumviva amo. Malgraª tio, ke ßi ne povis plenumißi, la respondeco Ùarßas ne nin...

Liaj okuloj denove fermißas, li spiradas profunde. Lia dekstra mano malrapide faletas de sur la brakapogilo de la seßo.

Baldaª mi flustre demandas:

- Ãu ni ne devus kuÙigi lin?

Nur rektißinte ni sentas, ke niaj gamboj tute torporißis pro la multe da sidado kaj longa atento. Ni stre¤-etendas niajn membrojn. Jan ankoraª trinkas glason da drinka¢o, poste ni singarde starigas la maljunulon el la seßo. Kvankam li ne estas malgranda, tamen li estas surprizige malpeza. Ni deprenas liajn Ùuojn kaj veÙton en la lito. Li e¤ ne vekißas pro la el¤erpißo.

- Kaj ¤u ni?

Jan rigardas sian horloßon - estas ¤irkaª noktomezo.

- Mi ankoraª ne povas dormi. Cetere ege konfuzis min la tuta afero... venu promeni en la urbo! Post kelkaj minutoj ni jam estas sur la strato, ni promenas tra la ponto de kelkaj kanaloj ßis la placo Rembrandt. Jam estas la dua horo aªrore, sed sur la stratoj ankoraª viglas taga trafiko. Pli grandaj grupoj venas el la drinkejoj, dancamuzejoj, preterirantaj unu la alian ¤e la trairejoj. Nokta tramo sonorigas. Estas mirinde, ke la homamaso ¤iam disißas en la lasta momento, kaj la tramo povas veturi plu sur la reloj sen bremsado.

Iafoje ni vidas knabojn, virojn promeni man' en mano, ili e¤ interkisißas sen tio, ke kiun ajn interesus la afero. Nur Jan kaj mi ¤irkaªrigardas feli¤e, ke en Amsterdamo videble estas memkomprenebla tio, kio en Germanio e¤ nun estas stranga.

Ãu la maljunulo transloßißis en Amsterdamon tial, ke li ne plu devu kaÙißi? Morgaª matene, antaª ol ekveturi al Berlino, ni ankoraª demandos tion de li.

La restontan parton de la nokto ni pasigas en la mezkategoria diskoteko EXIT, kie la aero almenaª estas bonega. Tiuj samaj misteraj ekrigardoj, kiel en la aliaj diskotekoj. Jan mallongtempe flirtadas kun junulo, havanta orelringon, kion mi nun pli bone toleras, ol aliafoje. Fine la muziko fariβas tiel bonega, ke ni dibo¤as en ekstazo sur la dancpargedo.

Belega tagißo krepuskas super la domtegmentoj, kiam aªrore ni denove iras sur la strato.

Ni silentas, promenante hejmen sur la bordo de la rivero Herengracht, ni estas lacaj, profundißintaj en niaj pensoj. La bunta pinto de la turo de Westerkerk aperas antaª ni. Jan subite kaptas mian manon kaj tiras min al la bordo de la kanalo, al la ponto Raadhuisstraat. El rozkolora granito skulptita, kelk-kvadratmetra triangulo kondukas malsupren al la akvo. Apud ßi trovißas ne tro okulfrapa tabulo:

"... memore al ¤iuj viroj kaj virinoj, kiuj iam estis persekutitaj aª subpremitaj pro samseksamo... la monumento simbolas, ke vi ne estas sola..."

Ni staras tie, dume la aªroro fariβas taga lumo, ¤irkaª ni komencißas la ¤iutaga vivo de la grandurbo. Post tiuj du tagoj ni staras tie, subite ni ekprenas la manon unu de la alia.

- E¤ unu paÙon ne retro - diras Jan ekzaltitvo¤e.

En la loßejo ankoraª regas silento. Mi ßustigas la vekhorloßon por dormi almenaª du horojn, poste ni ekkuÙas sur la sofo. Sed freÙa kafodoro vekas nin antaª la eksono de la vekhorloßo. Baldaª la maljunulo aperas ¤e la pordo de nia ¤ambro:

- Hieraª vi dorlotis min. Ãu ankaª vi havis belan nokton?

Ni dormeme kapjesas al li. Li surtabligas matenmanßon - e¤ freÙan bulkon.

Ni rapide pakas en nian tornistron. Poste ni kune ßuas la lastan, komunan matenmanßon antaª ol ekveturi al Berlino. La maljunulo neniel rezignas akompani nin al la trajno.

Nur en la kupeo venas en mian kapon: ni forgesis demandi, kial li elektis Amsterdamon?

Ni tuj sendas al li bildkarton el Berlino, ankoraªfoje danki lin. Kaj ni denove forgesas la demandon. Jan fine skribas ßin sur la randon de la bildkarto.

Post unu semajno alvenas letero kun kelkaj fotoj pri Amsterdamo. Rimarko: "Tiuj lokoj, kiujn mi montros al vi sekvontokaze..." Li skribis dorsflanken la respondon al nia demando: "Fine Jaap persvadis min. Krome mi sopiris esti kun mia frateto. Li mortis ankaª kelkaj jaroj pro trafikakcidento. Sed mi havas e¤ nun bonegan kontakton kun lia edzino kaj kun liaj tri gefiloj. La plej juna el ili eble estas samaβa kiel vi."

Jan zorgeme faldas la leteron kaj metas ßin en la tirkeston, apud la stampitajn trajnobiletojn.

Hieraª ni pensis la unuan fojon pri tio, ke ni skribos la historion de Stefan. Egalas, ¤u ßi interesas iun krom ni. Sed fine ja ßi estas ankaª nia historio. Almenaª ties iu parto...

"MI ESTAS STEFAN K."

La letero skribita al Willi. E¤ nun mi sentas tiun brunan paperon en mia mano,
sur kiun mi skribis kelkajn liniojn per malbona germana stilo. La letero, kiun la nazioj uzis kontraª mi por malliberigi kaj torturi min. La letero, kiu eble kostis la vivon de Willi.

En 1947, kiam miaj vundoj iom sanißis, mi vojaßis nek al Vieno, nek al Amsterdamo, kiel Stefano en la historio de Lutz van Dijk. La kursiva teksto komence kaj fine de la libro estas fikcio. Sed la ¤efa parto estas mia propra, vera historio, kiun mi akurate kontrolis antaª la eldono. Ïi okazis tiel, mi travivis ßin tiel. Ïi neniam okazu denove! Al neniu! Mi ne estus povinta verki ßin sola.

La someron de1947 mi revenis en Pollandon.

Kvankam miaj sentoj rilate al Willi ne Ùanßißis. Mi devis rimarki, ke la liberißo el sub la nazia reßimo ne alportis la liberißon por la samseksamaj viroj kaj virinoj.

Eble mi kaªzus nur novan problemon al Willi - se li ankoraª vivas -, se mi subite aperus en lia Viena familia nesto. Sed temas ne nur pri tio. Simple mi ne kuraßis akcepti tiun fakton, ke mia letero donis lin en la manon de la nazioj.

Dume mi sukcesis kontaktißi letere kun mia familio en Torun. Mia amata patrino deziris nenion alian ol denove revidi min antaª sia morto.

Ekde tiam mi vivas en Pollando. Mi povis vojaßi nenien ßis 1960, sed poste, kiam la eksterlandaj vojaßoj jam limigite eblis, nek tiam mi vizitis Vienon. Dum la jardekoj de Stalinismo, mi devis vivi kaÙitan vivon pro mia samseksemo, sed mi havis diskriminacion ankaª en mia metio. Mi neniam povis dungißi kiel ekonomo. En 1980 mi emeritißis kiel kvindek kvin jarulo pro mia sanstato, kiun kaªzis la nazia malliberigo, kaj mi ricevis reduktitan pension.

Mi, kiel samseksemulo, atentas kun granda espero kaj intereso la demokratiajn, politikajn Ùanßißojn en orient-eªropo. Nun jam ankaª en Pollando oni povas pli libere spiri.

Bedaªrinde, en la lastaj jaroj mia sanstato iom malbonißis. Mi havas 65 jarojn. Jam de longaj jaroj mi devus operaciigi min, kio estas riska afero pro la malbona provizado de medikamentoj en Pollando.

Efektive tio igis min en 1988 agnoskigi mian rajton al kompensopago pro mia persekutado kaj enkarcerigo fare de la nazioj en la Germana Federacia Respubliko. Sed miaj petskriboj, senditaj al la registaraj organiza¢oj kaj al la fondusoj havis nenian sukceson ßis nun. Mi devas diri dankon al germana samseksama organiza¢o, kiu iniciatis monkolekton por mi en alvoko de ¢urnalartikoloj kaj aranßa¢oj. Ïi ebligis a¤eti okcidentajn medikamentojn, kiujn mi aliamaniere ne povintus pagi.

Mi neniam forgesis pri Willi. Unue mi komencis ser¤i lin dum la eldon-laboroj de la libro. Sed tiu agado havis sukceson ßis nun nek en la Alianca Militista Arkivo de Freiburg, nek ¤e aliaj retrov-servoj, kaj mia timo de la terura vero ne forpasis... Mi povis danki al Willi, ke mi tiel bele travivis la unuan amon.

Fariβis grava afero por mi, ke oni fine komprenu en ¤iu lando de la mondo, ke ¤iam kaj ¤ie estas krimo puni la amon kaj toleri la perforton. Nur ties kontraªa¢o havas sencon.

Stefan K.
decembro de 1990, Varsovio

POSTSKRIBO AL LA HUNGARA ELDONO

Mia vivhistorio, kiun verkis Lutz van Dijk, aperis antaª du jaroj en angla traduko, en Novjorko. De tiam multaj junuloj, legintaj mian libron en Usono kaj Kanado ser¤is min letere. Ili skribis, ke la unuan fojon ili aªdis pri la persekutado de la samseksemuloj dum la nazismo, kaj leginte mian vivhistorion, Ùanßißis ilia opinio pri la gegejoj, vivantaj en ilia lando.

Mi estus tre feli¤a, se tiu pozitiva Ùanßißo okazus ankaª en Hungario, geografie situanta pli proksime al Pollando, pere de la hungara eldono.

Mi estas dankema al ¤iuj, kiuj ebligis legi tiun ¤i libron por la hungaraj junuloj. Ankoraªfoje mi deziras emfazi:

Oni devas estimi ¤iun esprimmanieron de la homa amo. Ãar ßi utilos same al la individuo, kiel ankaª al la tuta socio.

Stefan K.
oktobro de 1997, Varsovio

La romanon verkis: d-ro Lutz van Dijk

Ties originala titolo: Verdammt Starke Liebe

Tradukis ßin el hungara lingvo: László BALÁZS, LSG-ano n-ro 499.
urbo: HU-5000. SZOLNOK
strato: Alcsisziget 3.
lando: H U N G A R I O

<<< REEN AL LA CXEFA PAGXO